

طرح ضد اینترنتی مجلس اصلاح شدنی نیست

دبیر انجمن کسبوکارهای اینترنتی در گفتگو با «اعتماد»:

انتقاد از طرح «صیانت از کاربران فضای مجازی» که تا مدتی به کارشناسان، فعالان و کاربران فضای مجازی محدود شده بود، پای مراجع تقلید را نیز به آن باز کرد؛ آخر هفته گذشته آیت‌الله جوادی آملی از مراجع تقلید قم در حساب کاربری خود در توییتر نسبت به این طرح اعتراض کرد. جلیل رحیمی جهان‌آبادی، نماینده تربت جام نیز در ابتدای هفته از احتمال لغو رسیدگی به طرح صیانت از فضای مجازی در مجلس خبر داد. روز گذشته نیز رئیس کمیته اقتصاد دیجیتال مجلس «از تدوین طرح لغو اصل هشتاد و پنجمی شدن طرح فضای مجازی توسط تعدادی از نمایندگان و تقدیم آن به هیأت رئیسه» خبر داد. با وجود اینکه از زمان مطرح شدن این طرح در مجلس تا تصویب آن، کارشناسان هشدارهایی در خصوص قطع ارتباط ایران با اینترنت جهانی داده بودند، اما تاکنون نمایندگان موافق از عدم محدودسازی سرویس‌های خارجی برای کاربران داخلی گفتند و وعده و وعیدهایی نیز در خصوص معرفی جایگزین‌های بهتر مشابه‌های خارجی دادند. اگرچه که به باور کارشناسان هیچ کدام از صحبت‌های موافقان یا طراحان جدی نیست و این طرح همچنان بزرگ‌ترین تهدید برای پیشرفت اقتصادی کشور و ارتباط با جهان است؛ آن هم در شرایطی که زندگی بیش از 60 میلیون ایرانی با اینترنت گره خورده است. بر اساس گفته‌های دبیر انجمن کسبوکارهای اینترنتی، مقدمات این طرح از سال 96 و با دادن وام‌های کلان به سازندگان اپلیکیشن‌های بومی کلید خورده بود و قرار است با اجرای این طرح ضربه نهایی به کاربران اپلیکیشن‌های خارجی زده شود. عادل طالبی بر این باور است که وضعیت ایران پس از اجرای این طرح، بسیار نگران‌کننده خواهد بود و نه تنها اتحادیه‌های مرتبط بلکه سایر اتحادیه‌ها مانند پوشاک نیز باید به این طرح اعتراض کرده و عواقب اقتصادی آن را برای کشور برشمارند.

این طرح از چه روزی کلید خورد؟

طالبی معتقد است که مقدمات این طرح از سال 96 کلید خورده بر اساس گفته‌های او اقداماتی نیز در این مدت شکل گرفته است. با استناد به گفته‌های دبیر انجمن کسبوکارهای اینترنتی یکی از دلایل اصرار برای اعلام رسمی وام‌های صندوق نوآوری و شکوفایی به اپلیکیشن‌های داخلی، همین موضوع است. به باور او بعدها می‌توان از اعلام رسمی وام‌های داده شده توسط این صندوق استفاده کرد و دید اپلیکیشن‌های جایگزین چه زمانی و چه میزان وام دریافت کرده اند؛ اینها سرخ‌هایی است که در آخر به یک چیز می‌رسد و آن شروع طرح از مدت‌ها قبل است. توضیحات

تقی‌پور، نماینده مجلس در ششم مرداد سال جاری نیز مهر تاییدی بر صحبت‌های طالبی بود. تقی‌پور گفته بود که: «در ماده 13 این طرح پیشنهاد تأسیس صندوقی برای توسعه کسب و کارهای مجازی ارائه شده است؛ درواقع در سال 96 شورای عالی فضای مجازی برای حمایت از پیام‌رسان‌های داخلی مصوبه داشت، اما کل حمایتی که از این پیام‌رسان‌ها کردند این بود که 5 میلیارد تومان وام به آنها پرداخت کردند.» اگرچه که اعطای 1500 میلیارد تومان به فعالان فضای مجازی صدا و سیما در بودجه 1400 نیز سرو صدای زیادی به پا کرد و در راستای اجرای همین طرح بوده است. درنظر گرفتن آن رقم برای صدا و سیما و تصویب طرح «صیانت از کاربران فضای مجازی» در مجلس چند ماه پس از تصویب بودجه، نشان می‌دهد که با اجرایی شدن این طرح، قرار است افراد یا گروه‌های خاصی نه به اسم صیانت از کاربران که برای صیانت از فضای مجازی بودجه‌های هنگفتی نیز در اختیار بگیرند؛ در فصل سوم و ماده‌های 11 و 12 که با عنوان «حمایت‌ها» در این طرح آمده، بانک مرکزی مکلف به حمایت‌های برخط از پیام‌رسان‌های داخلی شده که این امر با فلسفه وجودی این بانک در کشور منافات دارد. در این ماده‌ها آمده که: «بانک مرکزی موظف است بر اساس ضوابط و شرایط مربوطه امکان پرداخت برخط را برای کسب‌وکارهای مبتنی بر پیام‌رسان‌های اجتماعی اثرگذار داخلی فراهم و ضوابط و شرایط مربوطه را ظرف مدت دو ماه با هماهنگی هیات سامان‌دهی و نظارت تدوین و ابلاغ نماید.» و «بانک مرکزی موظف است جهت سهولت گردش مالی، کاربردی شدن و کمک به چرخه اقتصادی پیام‌رسان‌های داخلی اثرگذار، مجوز ارائه خدماتی از قبیل پرداخت الکترونیکی (psp) را بر اساس سیاست‌های شورای پول و اعتبار به پیام‌رسان‌های داخلی ارائه نماید.» این دو ماده از يك فصل این طرح نشان می‌دهد که بانک مرکزی برای سهولت در کسب و کار پیام‌رسان‌های داخلی آماده‌باش خواهد بود. طالبی در بخش دیگری از سخنان خود به مبلغ کلی وام‌هایی که در این 4 سال پرداخت شده اشاره کرد و گفت: «در این مدت 8500 میلیارد تومان از سال 96 تاکنون پرداخت شده است. از سوی دیگر مدافعان و طراحان این طرح نیز سوابق روشنی دارند؛ بنابراین با کمی اطلاعات می‌توان به این نکته پی برد که این طرح در راستای منویات چه گروه و چه افرادی است. افرادی هستند که برای رسیدن به نفع حاصل از این طرح از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کنند.»

**این طرح برای علاقه‌مندان
به محدودسازی است**

دبیر انجمن کسب و کارهای اینترنتی در بخش دیگری از سخنان خود ضمن

اشاره به این موضوع که محدودسازی اینترنت بحث دیروز و امروز نیست و از سال 84 نیز افرادی سعی در محدودکردن دسترسی به جهان داشتند، گفت: «این طرح از سوی افرادی مطرح شده که علاقه به اینترنت محدود دارند. در سال 84 نیز صحبت‌هایی مبنی بر محدودسازی شده بود. این دعوا بین کسانی که محدودسازی را به عنوان راهکار برای امنیت و آنچه آنها تصور می‌کنند، در نظر می‌گیرند. در همه کشورها نیز افرادی وجود داشته‌اند که محدودیت در دسترسی را یک راهکار موثر می‌دانستند. در آمریکا در دهه 60 یا 70 میلادی که بحث‌های کمونیست جدی شده بود نیز برخی بر آن باور بودند که رسانه‌ها باید محدود شوند. برخی علاقه دارند با محدود کردن به اهدافشان برسند و در مقابل برخی دیگر نیز خیر. در ابتدا از خود می‌پرسند که هدف رضایت یا آسایش مردم است؟ هدف را باید مشخص کرد. نمی‌توان منکر این شد که میل به محدودسازی وجود دارد و عده‌ای تلاش خود را به کار می‌گیرند تا این اتفاق بیفتد و اعتراض‌های ماست که می‌تواند جلوی این امر را بگیرد.» طالبی به منفعت برخی افراد از محدودسازی نیز اشاره کرد و گفت: «نباید از این مهم غافل شد که محدودکردن منافع یک سری را تامین می‌کند. هر جا محدودیت ایجاد شود، عده‌ای منفعت کسب می‌کنند. به مانند مساله تحریم‌ها. 90 درصد مردم از آن تاثیر بد می‌گیرند و 10 درصد نیز سود می‌کنند. طبیعی است که ببینیم در داخل برخی هیزم در آتش تحریم‌ها بریزند که به دلیل منافع خودشان است. پس این بحث که محدودسازی برای عده‌ای قلیل منافع مادی و از جنس جایگاه، قدرت و... خواهد داشت، طبیعی است.»

کسب و کارها نگرانند

این کارشناس حوزه فناوری در پاسخ به این سوال که در این مدت و با وجود وعده و وعیده‌هایی مبنی بر عدم فیلترینگ اپلیکیشن‌های خارجی، کسب و کارها چقدر نگرانند، گفت: «برخی طرح‌ها قرار است برای حمایت باشد و با نیت خیر به تصویب می‌رسد که در نهایت باعث بروز مشکلات می‌شود؛ به مانند سد گتوند. اما از این قوانین کم‌دهنده که شفاف نوشته شده بود نیز حفره‌ها و فرصت‌هایی برای سوءاستفاده فراهم شده است. حال ببینید با طرحی که بسیار مبهم و غیرشفاف است چه سوءاستفاده‌هایی که صورت نمی‌گیرد و ممکن است هر جمله آن به هر شکلی تفسیر شود و در مقام اجرا حتی نگران‌کننده‌تر می‌شود.» او در توضیح این گزاره خود ادامه داد: «در راستای این طرح قرار است کمیسیون‌های تشکیلی شود که هر تصمیم‌گیری اجرا می‌شود و پاسخگو نیز نباشد. این طرح حتی در صورت آزمایشی بودن نیز خطرناک است.» او به مشکلات این طرح حتی در صورت اجرای آزمایشی نیز پرداخت و گفت: «در ابتدا

باید پرسید که چه طرحی قرار است به صورت آزمایشی اجرا شود ؟ به عنوان مثال تغییر دکوراسیون خانه در حد تغییر رنگ دیوار یا مدل مبلمان، در صورتی که رضایت صاحب خانه را به دنبال نداشته باشد، میتواند مجدداً تغییر کند. اما اگر درصدد تغییر اندازه آشپزخانه یا اضافه و کم کردن تعداد اتاقها به خانه باشیم، نمیتوان آن را صرفاً به صورت آزمایشی اجرا کرد. چرا که اگر مورد پسند واقع نشود، بازگرداندنش به حالت قبل متحمل هزینه و صرف انرژی بیشتری است. این طرح نیز به همان شکل است و مبحث اجرای آزمایشی در آن عملاً قابل قبول نیست. این طرح کل اینترنت کشور را تهدید میکند.»

امیدی به اصلاح نیست

طالبی در ادامه به مباحثی اشاره کرد که به باور او نمیتوان در يك طرح چندبندی به آن پرداخت، به اعتقاد او «امنیت سایبری، احراز هویت، دفاع از حقوق کاربران و محتوا و ... بسیار مهم است اما نمیتوان آنها را در يك طرح جمع کرد. حتی حوزه رگولاتوری که از قدیم در اختیار دولت بوده نیز نباید به يك نهاد حاکمیتی واگذار شود و همه کارها از قیمتگذاری و ... نیز با این کمیسیون باشد. ذات این طرح مشکل دارد چرا که باعث تفسیرهای مبهم میشود و هر اجرایی از آن امکان پذیر است.» دبیر انجمن کسبوکارهای اینترنتی در پاسخ به این سوال که امیدی به اصلاح این طرح و گنجاندن نظرات کارشناسان و صاحب نظران در آن وجود دارد، گفت: «این طرح نمیتواند اصلاح شود. نگاه حاکم بر این طرح محدودسازی است. نگاه حمایت از کاربر در این طرح وجود ندارد. هر کاری هم شود روح حاکم بر این قانون محدودسازی است. امکان اصلاح وجود ندارد. 56 مورد از ایرادات را در جلسات با مرکز پژوهشهای مجلس عنوان کردیم که 11 مورد اعمال شد اما مابقی را نمیتوان اعمال کرد. هر اصلاحی شود باز هم ذات اصلی قانون، همان محدودسازی است. اگر هم به هر دلیلی بخواهند مابقی موارد را در طرح اعمال کنند که از طرح فعلی چیزی باقی نمیماند. پیشنهاد ما نیز این بود که طرح از اول نوشته شود.» او ادامه داد که «چرا پشت درهای بسته این طرح نوشته و در نهایت به کمیسیون فرهنگی داده شد که در خصوص آن نظر دهند؟ هیچکس با داشتن قانونی که منافع مردم و کسب و کارها را تامین کند، مشکلی ندارد. قطعاً هر قانونی تصویب شود، محدودکننده است چرا که ذات قانون برای محدودسازی است. اما آنچه باید در این طرح به آن پاسخ داد؛ محدودسازی به چه حدی است و به چه کسی اختیار محدودکردن داده شود؟ آیا آنقدر دقیق و شفاف در بندها آمده که حدود محدودسازی تا کجاست یا اینکه اختیار همه محدودسازیها به کمیسیون داده شده تا خودش نسبت به آن تصمیم

بگیرد؟ شفاف نبودن این موارد خطرناک است چرا که آن کمیسیون هر گونه که بخواهد میتواند تصمیم بگیرد. خطر جدی این طرح، ارایه تفسیرهای گوناگون از آن است.» او در پایان به این نکته اشاره کرد که امروزه تمام فعالیتهای در تار و پود اینترنت شکل گرفته؛ چه روابط مالی و چه روابط کاری و شخصی و... هر گونه خلل و مانع تراشی به این ارتباط آسیب میزند. این طرح زمینه ساز حذف همه آن چیزهایی است که در حال حاضر در اختیار داریم. اگر این طرح به اجرا برسد، از اتفاقات مهم دیگری که در بستر فضای مجازی منتشر میشود، مطلع نخواهیم شد. همه اتحادیههای صنفی نیز باید نسبت به آن اعتراض کنند چرا که تبعات اقتصادی وحشتناکی برای اقتصاد دارد. « به باور طالبی مقایسه چین و ایران در دستیابی به اینترنت ملی اشتباه است چرا که چین 30 سال برای رسیدن به آن تلاش کرد در حالی که طراحان این طرح میخواهند به صورت کپسولی و در کوتاهترین زمان ممکن بدون درنظر گرفتن واقعیتهای اقتصادی و فنی اینترنت را مختل کنند.

تاریخ: ۱۸ شهریور ۱۴۰۰ ۱۴۰۰